

Nr 44.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående postverkets ansvarighet för vissa till postbefordran mottagna försändelser m. m.; given Stockholms slott den 14 januari 1918.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen besluta dels att beträffande inrikes försändelse, för vilken assurans begäres, postbefordran icke vidare må förvägras av den anledning, att försändelsens värde misstänkes vara angivet lägre än det rätteligen utgör, och att följaktligen särskild åtgärd för utrönande av dylik försändelses verkliga värde icke skall vidtagas;

dels att, om assurerat brev gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att i saknad av utredning om värdet av försändelsen detta må anses hava utgjort det därå vid postbefordringen angivna värdet och att skadeståndet icke i något fall må överstiga beloppet av sistnämnda värde, samt att, om försändelsen gått förlorad och skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom skall vara berättigad att återbekomma befordringsavgifterna, varemot assuransavgiften behålles av postverket;

dels att vad ovan stadgats beträffande postverkets ansvarighet för assurerat brev även skall gälla ifråga om assurerat paket, varjämte beträffande assurerat paket, för vilket skadestånd utbetalas, avsändaren skall vara berättigad att återbekomma befordringsavgifterna även i det fall, att paketets innehåll helt och hållet förstörts;

dels att, om rekommenderat brev, som varit förseglat i enlighet med de för assureerade brev gällande föreskrifter, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsva-

rande verkliga värdet av tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att i saknad av utredning om värdet av försändelsen detta må anses hava utgjort 36 kronor samt att skadeståndet icke i något fall må överstiga nämnda belopp;

dels att generalpoststyrelsen må — utan hinder av hittills gällande föreskrifter om skyldighet för avsändare av assurerad eller rekommenderad försändelse att, för utbekommande av skadestånd av postmedlen för dylik försändelse, återställa assurances- eller rekommendationsbeviset — härutinnan meddela de föreskrifter, som kunna anses nödiga;

dels att, om oassurerat paket gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att skadeståndet icke må överstiga 20 kronor för paket, utom beträffande paket med högre vikt än 5 kilogram, för vilket skadeståndet må kunna utgå intill belopp, motsvarande 4 kronor för varje kilogram eller del av kilogram av paketets vikt, ävensom att, om paketet gått förlorat eller dess innehåll helt och hållet förstörts samt skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna;

dels att, om skada å assurerad försändelse, rekommenderat brev eller oassurerat paket uppenbarligen förorsakats av försening i postbefordringen och denna försening vållats genom fel eller försummelse från postfunktionärs sida, generalpoststyrelsen må, när sådant prövas vara av förhållandena påkallat, tillerkänna avsändare skadestånd enligt allmänt gällande grunder;

dels att, om vid prövning av ersättningsanspråk rörande assurerad försändelse, rekommenderat brev eller oassurerat paket tvekan uppstår om rätta värdet å föremål, som varit i försändelsen inneslutet, detta värde skall bestämmas på sätt i gällande lag om skiljemän föreskrives;

dels ock att de beslut, som i ovan angivna hänseenden kunna bliva meddelade, må träda i tillämpning vid tidpunkt, som av generalpoststyrelsen bestämmas, dock ej senare än den 1 juli 1918.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:tt förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I den av riksdagens år 1910 församlade revisorer avgivna berättelsen angående verkställd granskning av statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1909 erinrade revisorerna beträffande postverket, hurusom enligt § 26 mom. 2 av då gällande allmänna poststadga av den 9 september 1907 vore beträffande inrikes assurerad försändelse bland annat stadgat förbud mot angivande å försändelsen av lägre värdebelopp än det, som verkligen finnes i försändelsen inneslutet. I § 29 mom. 4 av samma stadga föreskrevs även, att inrikes brev, avsett att befordras såsom rekommenderat, icke finge innehålla penningar, obligationer eller andra därmed jämförliga i var mans hand gällande värdepapper till sammanlagt högre värde än 500 kronor.

Till revisorernas kännedom hade emellertid kommit, att vissa försäkringsbolag meddelade försäkring å värdeförsändelser, som befordrades

genom postverkets försorg, och plägade, enligt vad revisorerna inhämtat, ifrågavarande försäkringar meddelas på det sätt, att vederhörande avsändare antingen vid inlämnandet till postbefordran av en assurerad försändelse å densamma angåve beloppet vida lägre än försändelsens värdeinnehåll samt hos försäkringsbolaget assurerade skillnaden mellan det i försändelsen inneslutna och det å försändelsen angivna, hos postverket assurerade värdeinnehållet eller också i rekommenderad försändelse inneslöte ett hos försäkringsbolaget assurerat belopp.

Enligt revisorernas mening förskaffade sig ifrågavarande försäkringsbolag på denna gren av sin rörelse en vinst, som med rätta borde tillgodokomma postverket. Då det dessutom torde vara obestriddigt, att denna bolagens försäkringsrörelse ytterst förutsatte ett överträdande av förut omförmälda författningsrum, och då dess laglighet sålunda torde kunna sättas i tvivelsmål, hade revisorerna velat fästa uppmärksamheten å nu anförda förhållanden under hemställan, att lämpliga åtgärder måtte vidtagas i syfte att statsverkets intressen måtte i berörda hänseende varda på ett effektivt sätt tillvaratagna.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 maj 1911 förklarade sig riksdagen dela revisorernas mening om att åtgärder borde vidtagas för tillvaratagande av statsverkets intresse i föreliggande försäkringsfråga. Emellertid låge, enligt riksdagens mening, den huvudsakliga grunden till att ifrågavarande försäkringsverksamhet uppstått eller åtminstone tagit den omfattning, som skett i det i poststadgan givna förbudet att å inrikes assurerad försändelse angiva lägre värdebelopp än det i försändelsen inneslutna, jämfört med samma stadgas bestämmelser om begränsning till ett visst maximum i ett flertal fall av det belopp, varå postverket meddelar assurans. Uppenbart vore, att dessa båda slag av bestämmelser vid åtskilliga tillfällen skulle visa sig omöjliga att samtidigt efterleva, och då varje lag, som icke kunde lydast, borde ändras eller upphävas, låge redan häruti en anledning att i första hand och innan något beslut fattades angående den av enskilda bedrivna försäkringsverksamheten verkställa en revision av poststadgan i förevarande hänseende. Ytterligare skäl för en sådan revision funne riksdagen däruti, att dels berörda förbud mot för låg assurans måste betraktas såsom en märklig och obehörig inskränkning i den enskildes rätt att själv bestämma angående de ekonomiska risker, han ansåge sig böra löpa, dels ock utgjorde en, såvitt riksdagen hade sig bekant, enastående avvikelse från vad i sådant avseende inom andra områden av försäkringsväsendet vore tillåtet. Då härtill komme, att förbudets efterlevnad vore

svår eller omöjlig att kontrollera utan åtgärder, som av allmänheten i de flesta fall torde betraktas såsom obehörigt trakasseri, ansåge riksdagen, att symnerligen goda skäl föreläge för en omarbetning, särskilt i de större affärsmännens och bankernas intresse, av ifrågavarande bestämmelser. Riksdagen ville emellertid framhålla, att riksdagen med den föreslagna revisionen av poststadgan ingalunda avsett att undanskjuta frågan om behörigheten av de enskilda försäkringsbolagens ifrågavarande verksamhet, utan att riksdagen endast velat uttala, att granskningen av poststadgan borde vara den föregående åtgärden och att på dess resultat borde bero frågan, huruvida berörda enskilda inrättningar borde betagas rätten till den omhandlade försäkringsverksamheten och postverket således erhålla monopol å densamma.

Med anledning av den utav riksdagen i nu berörda skrivelse gjorda framställning har Kungl. Maj:t den 6 oktober 1911 anbefallt generalpoststyrelsen att verkställa utredning, dels i vad mån de i poststadgan förekommande bestämmelserna angående försäkring av värdeförsändelser böra omarbetas i syfte att för allmänheten bereda större frihet vid och ökad möjlighet till sådan försäkring, dels ock huruvida eller i vilken mån inom landet verksamma enskilda försäkringsinrättningar böra betagas rätten att meddela försäkring å postförsändelser.

Med skrivelse den 27 februari 1917 har generalpoststyrelsen framlagt resultatet av den sålunda anbefallda utredningen, därvid styrelsen föreslagit upphävande av nu gällande förbud mot befordran under postverkets ansvarighet av assurerad försändelse, å vilken värdet angivits lägre än det verkliga.

I samma skrivelse har styrelsen jämväl gjort framställning om ändring i vissa andra avseenden av gällande bestämmelser rörande postverkets ansvarighet för till postbefordran avlämnade försändelser.

I § 2 av förordningen den 12 november 1872 angående postverkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran avlämnats, stadgas, att, om skäligen anledning förekommer misstänka, att å något till postbefordran avlämnat brev, varför assurans begäres, värdet av detsamma innehåll blivit angivet högre än det rätteligen utgör, brevet må, på vederbörande posttjänstemans yrkande, i närvaro av den, som det inlämnat, öppnas å postanstalten; att, om därvid utrönes, att brevet icke innehåller penningar till det belopp, som angivits, och det, som för övrigt må vara i brevet inneslutet, uppenbarligen icke kan anses i värde motsvara skillnaden, posttjänstemannen äger vägra att till befordran

Angående
upphävande
av förbud
mot post-
befordran
av assurerad
försändelse,
å vilken
värdet an-
givits lägre
än det
verkliga.

emottaga brevet under postverkets ansvarighet för det därå angivna värde; samt att avsändaren är berättigad att, om han så äskar, avgiftsfritt erhålla skriftligt intyg över sålunda meddelad vägran. Dessa stadganden gälla, jämlikt § 9 mom. 1 i samma förordning, även i fråga om assurerade paket.

Vidare har genom kungörelsen den 26 maj 1882 angående ändring i gällande bestämmelser om postverkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran avlämnats, assurancesavgiftens belopp m. m., förklarats, bland annat, att, då anledning förekommer misstänka, att å försändelse, som till postbefordran anmäles och för vilken assurance begäres, värdet blivit angivet lägre än det rätteligen utgör, med försändelsen skall förfaras i överensstämmelse med vad som finnes stadgat i § 2 av förordningen den 12 november 1872, så att, då tydligen sammanlagda värdet av de i försändelsen inneslutna penningar, obligationer och andra därmed jämförliga, i var mans hand gällande värdepapper, vilkas ungefärliga värde med lätthet kan på grund av allmänt kända förhållanden beräknas, i någon avsevärd mån överstiger det värde, som angivits, försändelsen icke må till befordran mottagas.

I den internationella utväxlingen är, jämlikt artikel 9: 1 i avtalet angående utväxling av brev och askar med angivet värde den 26 maj 1906 och artikel 16 i postpaketkonventionen av samma dag, stadgat förbud mot varje svikligt angivande av högre värdebelopp än det, som verkligen finnes i försändelsen inneslutet. Förbud mot angivande av lägre värde än det verkliga finnes däremot icke intaget i de internationella postförfattningarna.

Generalpoststyrelsen.

I nu återgivna bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen har generalpoststyrelsen, på sätt nyss antytts, föreslagit viss ändring och till stöd därför anfört följande:

»Om upphävande av förbudet mot assurance till högre värde än det verkliga har något yrkande icke framställts, och någon anledning att ändra vad härutinnan gäller läser icke heller förefinnas. Vad däremot angår förbudet mot postassurance till lägre värde än det verkliga, så har upphävande av detta förbud vid upprepade tillfällen ifrågasatts. Styrelsen har emellertid härutinnan hitills ställt sig avvisande. Skälet har varit, att, om avsändaren av en assurerad försändelse tillåtes att endast delvis försäkra denna hos postverket och att för återstående värdet taga försäkring hos enskilt försäkringsbolag, detta bolag, som icke hade att bära någon del av de omkostnader, som måste nedläggas för tryggnad av de försäkrade försändelsernas postbefordran, alltid skulle kunna åtnöjas med lägre assurancesavgifter än postverket, vilket sålunda i denna konkurrens alltid skulle bli det sämre ställda. Denna styrelsens ståndpunkt synes visserligen fortfa-

rande hava skäl för sig, men då det nu från skilda håll framhållits, att avsändaren av en försändelse borde äga rätt att själv bestämma, till hur stor del av försändelsens värde han vill assurera densamma hos postverket, anser styrelsen sig icke längre böra motsätta sig upphävandet av förevarande förbud. Att, om detta förbud borttages, förbjuda avsändare av postförsändelse att delvis assurera densamma hos enskilt bolag, synes icke böra ifrågasättas. Vad vidare angår postverkets assurancesavgifter, så enär, på sätt ovan sagts, de enskilda försäkringsbolagen under alla förhållanden skulle kunna sätta sina assurancesavgifter lägre än postverkets och då de nuvarande tidsförhållandena näppeligen göra det lämpligt att sänka postavgifterna, synes någon förändring av postverkets assurancesavgifter icke för närvarande böra ifrågakomma.»

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen funnit den av Kungl. Maj:t den 6 oktober 1911 anbefallda utredningen icke föranleda annan åtgärd från styrelsens sida, än att styrelsen ansett sig böra föreslå upphävande av vad som genom kungörelsen den 26 maj 1882 stadgats rörande förbud mot postbefordran av assurerad försändelse, å vilken värdet angivits lägre än det verkliga, liksom ock rörande förfarandet, när värdet å försändelse, för vilken assurance begäres, misstänkes vara för lågt angivet.

Efter remiss har försäkringsinspektionen den 26 juni 1917 avgivit utlåtande beträffande den i generalpoststyrelsens skrivelse behandlade frågan, huruvida enskilda försäkringsinrättningar borde betagas rätten att meddela försäkring å postförsändelser. Försäkringsinspektionen har därvid åberopat en av inspektionen i ämnet till generalpoststyrelsen avlåten skrivelse, innehållande huvudsakligen följande.

Försäkringsinspektionen.

Vad beträffade försäkringsbolagens vinst på den verksamhet, som skulle berövas dem, därest postverket erhöle monopol att meddela försäkring å postförsändelser, vore densamma så obetydlig, att den näppeligen förtjänade den uppmärksamhet, som ägnats densamma. Försäkringsinspektionen hade från det bolag, som hade nästan hela denna rörelse om hand, infortrat nedanstående uppgift angående premieinkomsten:

År.	Premieinkomst för inrikes försändelser, som enligt poststadgans föreskrifter skola till sitt fulla värde assureras i postverket.	Premieinkomst för övriga värdeförsändelser.
1907.....	701: 27	23,084: 86
1908.....	730: 38	32,104: 59
1909.....	666: 47	17,789: 82
1910.....	720: 61	26,846: 67
1911.....	1,310: 53	26,453: 19
1912.....	1,589: 93	27,214: 22
1913.....	1,570: 50	25,973: 45
1914.....	1,252: 71	53,674: 36

Om assurancesmonopolet varit gällande under dessa år, skulle därigenom bolagets premieinkomst hava minskats endast med *andra* kolumnens belopp.

Frånsett att vinsten sålunda vore så obetydlig, att den icke kunde anföras som skäl för inrättandet av ett monopol, ville försäkringsinspektionen framhålla det betänkliga i den uppfattningen, som under frågens diskussion kommit till uttryck, nämligen att staten borde uppträda som försäkringsgivare för att göra vinst på denna verksamhet. Enligt försäkringsinspektionens åsikt kunde statens försäkringsverksamhet motiveras endast därmed, att staten genom sitt ingripande kunde bereda allmänheten billigare eller i annat avseende lämpligare försäkring än den, som enskilda bolag eljest skulle erbjuda. Där detta ej vore fallet, vore statens försäkringsverksamhet icke påkallad. Och inriktades densamma på att göra vinst, bleve den direkt skadlig, om den utrustades med monopol- eller tvångsbestämmelser, i det att den då komme att fördyra en nödvändighetsvara av den betydelse, som försäkringsskyddet fått i det moderna ekonomiska livet.

Med denna uppfattning av syftet med statens verksamhet som försäkringsgivare syntes det försäkringsinspektionen uppenbart, att en monopolisering av värdepostförsäkringen icke vore motiverad.

Det förhölle sig nämligen så, att de enskilda bolagen kunde erbjuda allmänheten billigare försäkring än postverket och det under i vissa fall bekvämare former. Detta förhållande borde, syntes det, föranleda icke monopolisering utan sådan reform av postverkets värdepostförsäkring, att denna bleve minst lika fördelaktig som de enskilda bolagens.

Denna reform — med vilken borde förknippas upphävandet av förbudet mot att värdet angäves lägre än det verkliga — borde i främsta rummet avse assurancesavgifterna.

Dessa avgifter innefattade dels befodringsavgift, dels egentlig försäkringspremie. Den förra borde, vid en rationell tarifiering, vara oberoende av värdeförsändelsens belopp. Den senare åter borde vara proportionell mot den risk, postverket iklätt sig genom att övertaga ansvar för ersättning vid försändelsens förlust.

För bestämmande av den lämpliga befodringsavgiften borde postverket hava tillräckliga grunder i sin kannedom om de särskilda kostnaderna för värdeposten samt antalet värdeförsändelser.

Vad åter anginge storleken av den egentliga försäkringspremien, borde den bestämmas efter postverkets erfarenhet om de inträffade förlusterna av värdepost.

Om postverket bestämde postavgiften för värdeförsändelser enligt dessa principer, komme postverket att bliva i stånd att erbjuda försäkringen till lika billiga premier som bolagen i alla de fall, då postverket ville och kunde övertaga risken för värdeförsändelsens förlust.

Slutligen ville försäkringsinspektionen framhålla, att de enskilda bolagens deltagande i värdepostförsäkringen, enligt inspektionens åsikt, vore till gagn icke biott för allmänheten utan även för postverket, nämligen i den mån som densamma befriade postverket från en del av de mycket stora riskerna. Det syntes försäkringsinspektionen, som om postverket borde, långt ifrån att söka monopol på värdepostförsäkringen, i högre grad än nu skedde söka samarbete med bolagen för att undgå att utsätta staten för möjligheten att göra enorma förluster. Detta kunde ske på det sätt, att staten återförsäkrade hos bolagen sina risker, när dessa överstege det belopp, som staten lämpligen borde hålla på egen risk.

Departements-
chefen.

På sätt i riksdagens förberörda skrivelse framhållits, är förbudet mot att å inrikes assurerad försändelse angiva lägre värdebelopp än det i försändelsen inneslutna uppenbarligen i vissa fall icke förenligt med gällande bestämmelser om begränsning till visst maximum av det belopp, varå postverket meddelar assurans, vartill kommer, att förbudets efterlevnad torde vara synnerligen svår att kontrollera. Oavsett frågan, huruvida enskilda försäkringsinrättningar skola betagas rätten att meddela försäkring av postförsändelser, synes ifrågavarande förbud böra upphävas. Jag har således för min del intet att erinra mot generalpoststyrelsens förslag i denna del.

Av försäkringsinspektionens föreliggande utredning framgår, att den gren av de enskilda försäkringsinrättningarnas verksamhet, som omfattar försäkring av postförsändelser, hittills varit av ringa omfattning. Den vinst, som genom konkurrensen med enskilda bolag i berörda hänseende undandrages postverket, torde näppeligen vara av sådan betydelse, att densamma åtminstone för närvarande motiverar införandet av monopol för postverket att meddela ifrågavarande försäkringar. Enligt vad jag inhämtat, hava ej heller postverken i andra länder i allmänhet tillerkänts ett dylikt monopol. Skulle ifrågavarande verksamhet framdeles komma att taga större omfattning än hittills, torde emellertid frågan böra upptagas till förnyad omprövning, därvid jämväl synes böra övervägas den av försäkringsinspektionen ifrågasatta åtgärden att reglera postverkets assuransavgifter. Att en nedsättning av dessa avgifter under nuvarande kristid med våldsamt ökade omkostnader icke bör ifrågakomma synes mig uppenbart.

Beträffande assurerat brev innehåller § 7 av förordningen den 12 november 1872 följande bestämmelser.

Ansvarighet
för assu-
rerad för-
sändelse.

Om assurerat brev går förlorat medan ännu postverkets ansvarighet därför fortfar, skall av postmedel till avsändaren, mot assuransbevisets återställande, utbetalas ett det angivna värdet motsvarande ersättningsbelopp, så framt ej utrönas kan, att detta värde överstiger det verkliga värdet av de i brevet inneslutna penningar eller andra värdesaker, i vilket fall ersättningen utgår efter sistnämnda värde. Därest assurerat brev framkommit, men förseglingen därå finnes rubbad eller omslaget så skadat, att någon del av brevet innehåll kunnat därur uttagas, och om medelst förteckning, som i § 6 av förordningen omförmäles, visas, att brevet vid verkställt öppnande före dess utlämnande till adressaten å ankomst-ortens postanstalt antingen icke innehållit några penningar eller saker

av värde eller ock innehållit penningar eller värdesaker, men till ett värdebelopp, understigande det, som avsändaren enligt vad ovan sagts skolat erhålla, därest brevet gått helt och hållet förlorat, äger avsändaren att, emot assurancesbevisets återställande, av postmedel åtnjuta ersättning, motsvarande i förra fallet sistnämnda belopp och i senare fallet skillnaden mellan samma belopp och värdet av det, som brevet befunnits innehålla. Skulle assurerat brev, över vars innehåll sådant intyg, som i § 4 av förordningen omförmäles, blivit avsändaren meddelat, hava framkommit i orubbat skick så till försegling som omslag, men medelst förteckning, som enligt förordningens § 6 blivit vid brevets öppnande å ankomstortens postanstalt upprättad, eller med två trovärdiga vittnens intyg kan styrkas, att vid brevets utlämnande från postanstalten de penningar eller värdepapper, som enligt förstnämnda intyg bort finnas däruti inneslutna, till större eller mindre del saknats, äger avsändaren att, emot assurancesbevisets återställande, av postmedel njuta ersättning för det sålunda saknade.

Nu anförda stadganden beträffande assurerat brev äro, jämlikt § 9 mom. 1 i samma förordning, gällande även i avseende å assurerat paket.

Vidare har genom kungörelsen den 26 maj 1882 stadgats, att, då assurerad försändelse, medan den stått under postverkets vård, blivit skadad och skadan ej skäligen kan anses härröra därav, att försändelsen ej varit med vederbörlig omsorg och på ett fullt betryggande sätt inlagd och förseglad, avsändaren äger, mot försändelsens överlämnande till postverkets disposition, därför uppbära enahanda ersättning av postmedel, som skolat utgå, därest försändelsen gått förlorad.

Härjämte meddelas i § 11 av förordningen den 12 november 1872 och i omförmälda kungörelse den 26 maj 1882 bestämmelser om de tider, inom vilka anspråk på ersättning skall hos generalpoststyrelsen anmälas.

*Generalpost-
styrelsen.*

I sin föreliggande skrivelse anför generalpoststyrelsen i denna del följande:

»De i den inrikes utväxlingen gällande bestämmelser rörande postverkets ansvarighet för assureerade försändelser äro avfattade på ett sätt, som, åtminstone beträffande väckt anspråk på ersättning för skada, visat sig i allt för hög grad binda styrelsens prövningsrätt. Särskilt gäller detta om villkoret, att skada, som består däri, att en del av försändelsens innehåll förkommit, skall före försändelsens utlämnande till adressaten konstateras å adresspostanstalten. Likaså har föreskriften i nämnda kungörelsen den 26 maj 1882, att, när skada å assurerad försändelse skett, avsändaren — i stället för att få ersättning för verkliga skadan — erhåller ersättning för hela försändelsen och fördens skull skall överlämna den skadade försändelsen till postverkets disposition, visat sig mycket

olämplig. Postverket vore givetvis bättre betjänt med att endast ersätta skadan och låta avsändaren behålla den skadade försändelsen, och ofta skulle även avsändaren föredraga en sådan anordning.

I den internationella utväxlingen hava postverken större frihet vid prövning av ersättningsanspråk. I artikel 12:1 av det internationella avtalet angående utväxling av brev och askar med angivet värde den 26 maj 1906 stadgas nämligen, att, om sådan assurerad försändelse gått förlorad, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats och detta icke härrört av oundvikliga naturförhållanden eller dylikt (vis major), avsändaren eller, på dennes begäran, adressaten är berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att skadeståndet icke i något fall kan överstiga beloppet av det angivna värdet; samt att, om försändelsen gått förlorad och skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom är berättigad att återbekomma befodringsavgifterna ävensom belöpande postavgifter för reklamation, såvitt denna föranletts genom fel å postens sida, varemot assuransavgiften behålles av postförvaltningarna. Beträffande assurerat internationellt paket gälla enahanda bestämmelser jämlikt art. 15:1 i den internationella postpaketkonventionen den 26 maj 1906, som dessutom medger befodringsavgifternas och, under ovan angivna förutsättning, reklamationsavgifternas återbetalning även i det fall, att paketinnehållet helt och hållet förstörts.

Enligt styrelsens mening finnes icke något skäl, varför ej styrelsen bör beträffande skada å inrikes assurerad försändelse hava lika fri prövningsrätt som beträffande skada å internationell försändelse. Ersättning komme naturligtvis ej att av styrelsen tillerkännas avsändare i annat fall än att styrelsen funne ersättningsanspråket fullt berättigat. Syntes anspråket i någon mån tvivelaktigt, komme givetvis avsändaren att, jämlikt § 13 mom. 2 i nådiga förordningen den 12 november 1872, hänvisas att anhängiggöra talan vid domstol, och i sådant fall bleve saken prövad enligt allmän lag.

Ovan oförmälda internationella bestämmelse, att skadestånd icke utgår, om förlusten, tillgreppet eller skadan förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet, har icke annan motsvarighet i de inrikes bestämmelserna än att, jämlikt nådiga kungörelsen den 26 maj 1882, ersättning för skadad assurerad försändelse icke utbetalas, om skadan skäligen kan anses härröra därav, att försändelsen ej varit med vederbörlig omsorg och på ett fullt betryggande sätt inlagd och förseglad, varförutom, jämlikt nådigt brev den 25 juni 1881 angående vissa tillägg till och ändringar i postförfattningarna m. m., någon ansvarsskyldighet icke åligger postverket på den grund att i brevlåda nedlagd försändelse, varå finnes anteckning om rekommendation eller assurans, icke blir behandlad i enlighet med denna anteckning. Den internationella bestämmelsen synes såsom mera allmängiltig vara att föredraga och därför böra bliva gällande även i den inrikes utväxlingen.

Vidare synes den internationella bestämmelsen, att skadestånd icke utgår, om skadan är en följd av försändelsens egen beskaffenhet (när vara övergår till förruttelse, levande blommor vissna och dylikt) hava så starka skäl för sig, att enahanda bestämmelse bör införas även i den inrikes utväxlingen, där någon motsvarande bestämmelse för närvarande icke finnes.

Såsom ovan anförts, äger, enligt gällande internationella bestämmelser, avsändaren av en assurerad försändelse att, om denna gått förlorad eller om —

när försändelsen utgöres av paket — dess innehåll helt och hållet förstörts, att, jämte det han erhåller stadgad ersättning, jämväl återbekomma befodrings- och i visst fall reklamationsavgifterna. Det synes med billighet förenligt, att motsvarande rätt tillkommer även avsändare av inrikes assurerad försändelse, och vad beträffar reklamationsavgiften har avsändare av inrikes försändelse redan tillerkänts sådan rätt, varom nu är fråga. Jämlikt nådigt brev den 30 juni 1899 angående förändring i vissa fall av gällande bestämmelser rörande den inrikes postutväxlingen är nämligen stadgat, att, om det visar sig, att reklamerad försändelse genom postverkets förvällande icke behörigen framkommit, reklamationsavgiften må till reklamanten, på därom gjord framställning, återgåldas.

Enligt bestämmelserna i nådiga förordningen den 12 november 1872 skall avsändare, för att erhålla skadestånd för inrikes assurerad försändelse, som förkommit eller helt eller delvis berövats sitt innehåll, till postverket återställa assurancesbeviset (det av postverket utfärdade inlämningsbeviset). Motsvarighet till denna föreskrift finnes icke i de internationella bestämmelserna, men i de internationella avtalen har varje land fått sig tillerkänd rättighet att i de fall, avtalen icke innehålla bestämmelser, tillämpa sina inrikes föreskrifter, och på grund härav har i allmänna poststadgan ifrågavarande, i förordningen den 12 november 1872 föreskrivna villkor för erhållande av skadestånd intagits såsom gällande icke blott beträffande inrikes, utan även beträffande internationella försändelser. Emellertid förekomma fall, då ersättning icke synes böra förvägras vederbörande avsändare, även om han icke kan till postverket återställa utfärdat inlämningsbevis. Om exempelvis avsändaren förlorat inlämningsbeviset, men det varit till fullo styrkt, att försändelsen avlämnats till postbehandling — liksom att försändelsen sedermera förkommit eller skadats — har styrelsen ansett avsändarens oförmåga att återställa inlämningsbeviset icke böra utgöra hinder för styrelsen att utbetala skadestånd, utan har i dylikt fall avsändaren fått avgiva en ansvarsförbindelse för den förlust, som kunde drabba postverket därigenom att inlämningsbeviset sedermera tillrättakomme. Vidare förekommer numera i stor utsträckning, att särskilt större korrespondent antingen beträffande flera samtidigt inlämnade försändelser erhåller gemensamt inlämningsbevis, som tecknas å särskild därför avsedd blankett, eller ock förtecknar sina avgående försändelser i så kallad kvittensbok, vari postverket tecknar gemensamt inlämningsbevis rörande alla av korrespondenten samtidigt avlämnade försändelser, och om sedermera en av de försändelser, beträffande vilka gemensamt inlämningsbevis meddelats, under postbefördringen förkommer eller skadas, kan givetvis avsändaren, för utbetalande av skadestånd, icke återställa inlämningsbeviset rörande denna försändelse. Det synes således lämpligast, att styrelsen finge i förevarande hänseende meddela de föreskrifter, som kunna anses nödiga.

Det är givetvis önskvärt, att de inrikes postala föreskrifterna så mycket som möjligt överensstämma med de internationella, och enär svenska postverket hittills endast i mycket ringa omfattning behövt utbetala ersättning för assurerade försändelser, kan med visshet antagas, att, om nu gällande inrikes bestämmelser angående postverkets ansvarighet för assurerade försändelser bleve, på sätt här ovan angivits, förändrade till likhet med motsvarande internationella bestämmelser, postverket därigenom icke komme att få vidkännas utgivande av ökade skadeståndsbelopp.»

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt om sådan ändring av nu gällande bestämmelser rörande postverkets ansvarighet för assurerade försändelser, att dels, om assurerat brev gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att skadeståndet icke i något fall kan överstiga beloppet av det angivna värdet, samt, om försändelsen gått förlorad och skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna, varemot assurancesavgiften behålles av postverket, dels vad sålunda ifrågasatts beträffande assurerat brev även skall gälla i fråga om assurerat paket, varjämte beträffande assurerat paket, för vilket skadestånd utbetalas, avsändaren skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna även i det fall, att paketets innehåll helt och hållet förstörts, dels ock generalpoststyrelsen må kunna — utan hinder av hittills gällande föreskrifter om skyldighet för avsändare av assurerad försändelse att, när till honom av postmedlen utbetalas skadestånd för försändelsen, återställa assurancesbeviset — härutinnan meddela de föreskrifter, som kunna anses nödiga.

Ett bifall till generalpoststyrelsens förslag i denna del skulle medföra, att föreskrifterna angående postverkets ansvarighet för inrikes assurerade försändelser komme i närmaste överensstämmelse med motsvarande internationella stadganden, vilkas avfattning i förevarande hänseende synes vara att föredraga. Mot vad styrelsen härutinnan anført har jag ej funnit anledning till erinran. Jag tillåter mig allenast här anmärka, att det internationella avtalet angående utväxling av brev och askar med angivet värde den 26 maj 1906, vilket, såsom styrelsen omnämnt, innehåller stadgande om att oundvikliga naturförhållanden eller dylikt (vis major) upphäva ansvarsskyldighet, dock förutsätter, att postverk kunna åtaga sig ansvarsskyldighet jämväl för nu angivet fall. Svenska postverket har ock åtagit sig sådan risk, som härrör av vis major, såväl i fråga om den inrikes postutväxlingen som i allmänhet i förbindelsen med de främmande länder, vilka själva åtagit sig dylik risk och vilka ej äro skilda från Sverige av länder, som icke iklätt sig enahanda ansvarighet. Svenska postverkets nu nämnda åtagande gäller emellertid ej blott assurerad försändelse utan även rekommenderad försändelse och vanligt

*Departements-
chefen.*

paket, vilka sistnämnda två slag av försändelser komma att i det följande behandlas.

**Ansvarighet
för rekommenderat
brev.**

Enligt § 8 av förordningen den 12 november 1872, med den ändring, som däri vidtagits genom kungörelsen den 10 mars 1905 angående avgiften för inrikes postförsändelses rekommendation samt ändring av gällande bestämmelser rörande postverkets ansvarighet för vissa, till postbefordran avlämnade försändelser, gäller, dels att, om rekommenderat brev går förlorat medan ännu postverkets ansvarighet därför fortfar, 36 kronor skola av postmedlen utbetalas till avsändaren, emot rekommendationsbevisets återställande, dels ock att, om rekommenderat brev framkommit, men förseglingen därå finnes rubbad eller omslaget så skadat, att någon del av brevets innehåll kunnat därur uttagas, och om medelst förteckning, som i § 6 av förenämnda förordning omförmäles, visas, att brevet vid verkställt öppnande före dess utlämnande till adressaten å ankomstortens postanstalt icke innehållit penningar eller andra saker till ett sammanlagt värdebelopp av 36 kronor, avsändaren äger att, emot rekommendationsbevisets återställande, av postmedlen åtnjuta skillnaden emellan nämnda belopp och värdet av det, som brevet befunnits innehålla.

Generalpoststyrelsen.

I sin skrivelse har generalpoststyrelsen i denna del anfört följande:

»Genom nådigt brev den 4 november 1876 har Kungl. Maj:t förklarat, att, i överensstämmelse med vad genom en i Bern den 9 oktober 1874 avslutad posttraktat blivit för den internationella postutväxlingen bestämt, rekommendation på de villkor, som därför blivit i allmänhet stadgade, kunde meddelas även å försändelser under band och å brevkort. På grund härav och enär åberopade posttraktat väl stadgade skyldighet för vederbörande postverk att, om rekommenderad försändelse ginge förlorad, utgiva skadestånd, men icke innehöll något om dylik skyldighet i händelse rekommenderad försändelse under postbefordringen toge skada, har i fråga om den inrikes posttjänsten den i förordningen den 12 november 1872 stadgade ansvarsskyldigheten beträffande förkommet rekommenderat brev tolkats såsom gällande rekommenderade försändelser i allmänhet, men ansvarsskyldigheten beträffande skadat rekommenderat brev — helt naturligt för övrigt — ansetts icke kunna utsträckas att gälla rekommenderat korsband eller rekommenderat brevkort.

I fråga om den internationella postutväxlingen är i artikel 8:1 av världspostkonventionen den 26 maj 1906 stadgat, att, om rekommenderad försändelse går förlorad och detta icke härrört av oundvikliga naturförhållanden eller dylikt (vis major), avsändaren eller, på dennes begäran, adressaten är berättigad till ett skadestånd av 50 francs. Någon bestämmelse om ersättning för rekommenderad försändelse, som skadats eller helt eller delvis berövats sitt innehåll, finnes däremot icke i de internationella postförfattningarna. Till den världspostkongress, som var utsatt att hållas år 1913, men sedermera uppskjutits på obestämd tid, hade emellertid Sverige inlämnat förslag om införande i den internationella ut-

växlingen av bestämmelse därom, att, i händelse ett rekommenderat brev helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats och brevet varit förseglat i enlighet med de för assurerade brev gällande föreskrifter samt skadan icke härrört av oundvikliga naturförhållanden eller dylikt (vis major), avsändaren eller, på dennes begäran, adressaten vore berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av tillgreppet eller skadan, dock att skadeståndet icke i något fall kunde överstiga 50 francs. Enligt detta förslag skulle ersättning utgå icke blott — såsom för närvarande i den inrikes posttjänsten — när rekommenderat brev berövats en del av sitt innehåll, utan även när dylik försändelse på annat sätt skadats, och för vinnande av överensstämmelse med vad som i så väl den inrikes som den internationella utväxlingen gäller i fråga om ersättnings-skyldighet för assurerad försändelse, synes den inrikes bestämmelsen rörande de fall, i vilka skadestånd för rekommenderat brev utgår, böra få den större omfattning, som i styrelsens förslag till världspostkongressen avsågs beträffande rekommenderat brev i den internationella utväxlingen. Enär vidare den av styrelsen till världspostkongressen föreslagna föreskrift, att, när rekommenderat brev berövats en del av sitt innehåll eller på annat sätt skadats, skadeståndet skall utgå med det verkliga värdet av tillgreppet eller skadan, dock högst 36 kronor, har mera skäl för sig än den nuvarande inrikes föreskriften, att ersättning för plundrat rekommenderat brev utgår med skillnaden mellan 36 kronor och det belopp, som brevet vid framkomsten befunnits innehålla, anser styrelsen, att jämväl härutinnan den inrikes bestämmelsen bör ändras till likhet med styrelsens förslag till världspostkongressen. Slutligen läser det väl få anses fullt berättigat att, på sätt som skett i styrelsens förslag till världspostkongressen, såsom villkor för utbetalande av ersättning med anledning av tillgrepp ur eller skada å rekommenderat brev uppställa den fordran, att brevet skall hava haft betryggande försegling. Härutinnan må erinras därom, att, jämlikt artikel XII: 2 i expeditionsreglementet till ovan åberopade världspostkonvention, några särskilda villkor i avseende å internationella rekommenderade försändelsers tillslutning icke finnas stadgade, utan att varje postverk äger rätt att på dessa försändelser tillämpa de bestämmelser, som gälla i dess inrikes posttjänst. Vad Sverige beträffar, förskriver allmänna poststadgan i detta hänseende, att rekommenderat brev, som innehåller penningar eller andra värdesaker, skall vara tillslutet och förseglat i överensstämmelse med vad som gäller beträffande assurerat brev.

Vidare torde det av styrelsen för utbetalande av ersättning för assurerad försändelse föreslagna villkor, att förlusten eller skadan icke försakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, böra med lika stort fog uppställas jämväl för utbetalande av ersättning för rekommenderat brev, som helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats.

Vad av styrelsen anförts angående lämpligheten av att styrelsen finge meddela nödiga föreskrifter beträffande skyldighet för avsändare av assurerad försändelse att, när skadestånd utbetalas, återställa inlämningsbeviset, gäller givetvis även i fråga om åliggande för avsändare av rekommenderad försändelse att, när ersättning till honom utbetalas, återställa mottaget inlämningsbevis.»

Under åberopande av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt om ändring i gällande bestämmelser angående postverkets an-

svarighet för rekommenderad försändelse därhän, att, om rekommenderat brev, som varit förseglat i enlighet med de för assurerade brev gällande föreskrifter, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att skadeståndet icke i något fall kan överstiga 36 kronor, samt att hittills gällande föreskrift om skyldighet för avsändare av rekommenderad försändelse att, när till honom av postmedlen utbetalas skadestånd för försändelsen, återställa rekommendationsbeviset, icke vidare skall hava ovillkorlig giltighet, utan att generalpoststyrelsen härutinnan må meddela de föreskrifter, som kunna anses nödiga.

*Departements-
chefen.*

Då generalpoststyrelsens förslag i denna del torde vara ägnat att åstadkomma önskvärd överensstämmelse mellan bestämmelserna om postverkets ansvarighet för assurerade och rekommenderade försändelser samt på grund av de av styrelsen i övrigt till stöd för förslaget anförda skäl anser jag mig böra biträda styrelsens förevarande framställning.

**Ansvarighet
för oassu-
rerat paket.**

Enligt § 9 mom. 2 och 3 av förordningen den 12 november 1872 med den ändring, som däri vidtagits genom kungörelsen den 16 april 1880 angående förändringar dels i taxeringen av guld- och silverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvarsskyldighet för oassurerade paket, gälla beträffande sistnämnda slag av paket följande bestämmelser.

Om oassurerat paket går förlorat, innan detsamma blivit till adressaten utlämnat, äger avsändaren att i ersättning av postmedel erhålla, om paketets vikt uppgår till högst 1 kilogram, två kronor och, om vikten utgör mer än 1 kilogram, fyra kronor med tillägg därtill av en krona för varje halvt kilogram, varmed vikten överstiger 2 kilogram. Därest oassurerat paket, medan det stått under postverkets vård, blivit skadat, är postanstalten i adressorten skyldig att därom, i fall så önskas, avgiftsfritt meddela intyg, och äger avsändaren, där ej skadan skäligen kan anses härröra däray, att paketet icke varit med vederbörlig omsorg inlagt, åtnjuta den för förkommet paket stadgade ersättning, varemot paketet tillfaller postverket.

*Generalpost-
styrelsen.*

Generalpoststyrelsen föreslår nu vissa ändrade bestämmelser rörande postverkets ansvarighet för oassurerat paket och anför till stöd därför följande:

»Bestämmelsen att skadestånd för bortkommet inrikes vanligt paket skall utgå med visst bestämt belopp för helt eller halvt kilogram av paketets vikt utan avseende å innehållets värde synes vara uttryck för en föräldrad princip, vilken, såvitt styrelsen kunnat finna, icke gäller i något annat land. Såväl inom vederbörande främmande länders inrikes posttjänst som i den internationella postutväxlingen tillämpas i stället den regeln, att ersättningen för förkommet paket utgår efter verkliga värdet av förlusten, om ock denna ersättning, på sätt i det följande kommer att visas, är begränsad till vissa i regel ganska låga maximumbelopp. Då denna senare princip för ersättningens bestämmande, vilken redan nu tillämpas beträffande paket, som utväxlas med utlandet, synes riktigare och mera överensstämmande med allmänna rättsregler än den för inrikes paket hittills gällande, anser styrelsen, att densamma bör införas att gälla även i fråga om inrikes paket.

En särskilt framträdande olägenhet av de nuvarande skadeståndsbestämmelserna rörande inrikes paket är den, att paket, som under postbefordringen skadats, måste av avsändaren avstås till postverket för att ersättning för dylikt paket skall kunna erhållas. Både för avsändaren, för vilken det ofta kan vara av betydelse att själv få behålla det skadade paketet, och för postverket är denna bestämmelse olämplig och torde därför böra ersättas med den regel, som i detta avseende är gällande i den internationella utväxlingen samt i andra länder, nämligen att ersättningen för paket, som under postbefordran skadats eller helt eller delvis berövats sitt innehåll, skall utgå efter verkliga värdet av skadan eller förlusten intill det för bortkommet paket stadgade maximum samt att avsändaren skall äga att själv behålla paketet.

Såsom i det föregående antytts, är den ersättning, som av postverken lämnas för bortkommet eller skadat vanligt paket, begränsad till ganska låga maximumbelopp. Detta har sin naturliga förklaring därunder, att postverken icke avsett att uti vanliga paket skola försändas föremål av något avsevärdare värde, all den stund postverket för detta ändamål såväl i de enskilda länderna som i den internationella utväxlingen berett avsändare tillfälle att, mot erläggande av en särskild tilläggsavgift, försända paketet under assurans, för vilket fall postverken utgiva full ersättning intill det angivna värdet i händelse av förlust. Att sådana transportinrättningar, som icke berett avsändare möjlighet att använda denna särskilda form för försändning, böra erlægga fullt skadestånd, därest skada eller förlust uppstår vid användandet av det av inrättningen över huvud taget tillhandahållna försändningssättet, synes fullt riktigt. Så sker ock beträffande gods, som i vårt land försändes genom statens järnvägars försorg.

Maximiersättningen för förlust eller skada beträffande med post befordrat vanligt paket är olika i olika länder. I Norge må ersättningen i fråga icke överstiga 2 kronor för $\frac{1}{2}$ kilogram av paketets vikt. I Danmark, där maximumbeloppet hittills utgjort 1 krona för $\frac{1}{2}$ kilogram, föreligger nu förslag om att det belopp, vartill ersättningen högst må få uppgå, skulle utgöra:

4 kronor	för paket med vikt av högst 1 kg.
12 »	» » » » » över 1, men ej över 3 kg.
20 »	» » » » » » 3, » » » 5 »

samt för tyngre paket högst 4 kronor för kilogram.

I Tyskland gäller, att ersättningen för bortkommet eller skadat vanligt paket icke får överstiga 3 Mark för $\frac{1}{2}$ kilogram av paketets vikt.

I den internationella utväxlingen slutligen må skadeståndet icke överstiga 25 francs för paket.

Tvenne omständigheter äro härvid att beakta. Dels torde böra erinras om att i Norge, Danmark och Tyskland, liksom i Sverige, inrikes paket kunna mottagas till befordran intill en vikt av 50 kilogram, varemot i den internationella utväxlingen vikten icke må överstiga 5 kilogram. Vidare är att märka, att i den inrikes posttjänsten — så är förhållandet både i vårt eget land och, enligt vad upplysts, i grannländerna — det övervägande antalet paket utgöres av smärre paket i vikt intill 1, högst 3 kg. Enligt vad framgår av en år 1911 verkställd statistik, utgöres sålunda 55,5 % av hela antalet inom riket inlämnade paket av paket intill 1 kilogram och icke mindre än 87,2 % av paket i vikt intill 3 kilogram. Detta förhållande beror givetvis till stor del därpå att, beträffande inrikes paket, portot utgår med lägre belopp för mindre paket än för större, vadan alltså ur denna synpunkt någon anledning för avsändaren att sammanföra sändningar till paket av viss vikt icke förefinnes. I den internationella utväxlingen åter, där portot utgår med enhetligt belopp, oberoende av paketets vikt, och alltså ett paket om 1 kilogram drager samma avgift som ett paket av maximivikt eller 5 kilogram, förmärkes däremot en tydlig tendens att hålla paketen så nära maximivikten som möjligt.

Detta förhållande torde icke böra förbises vid en jämförelse mellan skadeståndsbeloppet för vanligt paket i den internationella utväxlingen och i de ovan angivna grannländerna. Då sålunda i den internationella utväxlingen, varest paketen i allmänhet torde äga en vikt av inemot 5 kilogram, gäller, att skadeståndet må utgå med högst 25 francs för paket, motsvarande omkring 20 kronor, befinnes det att, enligt de i Norge för närvarande gällande samt de i Danmark påtänkta nya grunderna, samma belopp eller 20 kronor likaledes må få utgå för paket om 5 kilogram. Det kan i detta sammanhang även förtjäna omnämnas, att tidigare, medan maximivikten för paket i den internationella utväxlingen ännu var begränsad till 3 kilogram, skadeståndet för vanliga paket i sagda utväxling var begränsat till 15 francs för paket, motsvarande 10 à 12 kronor eller ungefär samma belopp, som enligt nyssnämnda grunder i Norge och Danmark högst må utgå för ett paket om 3 kilogram.

Att i de länder, där postverken mottaga paket intill en vikt av 50 kilogram, maximibeloppet av skadeståndet för bortkommet eller skadat vanligt paket blivit på ovan angivet sätt graderat med hänsyn till vikten, torde bero på flera orsaker. Dels torde man hava utgått därifrån, att paketets vikt borde kunna utgöra en viss mätare på innehållets värde, något som visserligen i många fall kan vara förhållandet men i många fall återigen icke. Ett annat skäl torde hava varit, att enär i den inrikes posttjänsten — i olikhet mot vad gäller i den internationella utväxlingen — paketportot är lägre för mindre paket än för större och jämförelsevis mycket lågt för paket av ett eller ett par kilograms vikt, postverken icke ansett sig kunna för denna avgift iklada sig ersättningskyldighet intill så högt absolut belopp som för tyngre paket, för vilka befordringsavgiften är proportionsvis betydligt högre än för de mindre paketen.

På grund av den ofantliga stegring, som under de senaste årtiondena kännetecknat utväxlingen av vanliga paket — sammanlagda antalet i Sverige inlämnade dylika paket, som år 1900 utgjorde 872,421 st., uppgick år 1915 till 5,715,928 st. — har det efter hand blivit nödvändigt för postverken att i fråga om befordrin-

gen och behandlingen av dessa försändelser medgiva ett mera summariskt tillvägagångssätt än vad förut varit fallet. Sålunda befordras i regel numera de vanliga paketen — så är förhållandet i Sverige, Norge och Tyskland — på samma sätt som vanliga brev och korsbandsförsändelser, d. v. s. utan att vid överlämnandet under befordringen på något sätt förtecknas.

Liksom det beträffande vanliga brev, särskilt med hänsyn till postfunktionärernas okontrollerbara befattning med dessa slags försändelser, är i hög grad önskvärt, att avsändare icke i dylikt brev inlägger penningar eller eljest föremål av värde, utan härför använder sig av rekommendation, assurans eller postanvisning, är det givetvis även beträffande dessa miljontals paket — vilka det numera befunnits nödvändigt att behandla lika summariskt som de vanliga breven — i lika hög grad önskvärt, att icke i dem försändas föremål av något avsevärdare värde, utan att för dylika fall paketen assureras, så att de därigenom, skilda från de vanliga paketen, må kunna beredas den kontroll och tryggare befordran, som rätteligen bör tillkomma dem. Klart är emellertid, att, därest för vanligt paket medgäves skadestånd till så högt belopp, att även innehåll av betydligt värde bleve fullt ersatt såsom vanligt paket, detta ingalunda skulle vara ägnat att för-
må avsändarna att, såsom sig bör, försända dylika paket under assurans; och en ersättningsskyldighet för vanliga paket utan någon maximibegränsning skulle helt naturligt hava till följd, att assurancesinstitutet fullständigt eluderades. Under sådana förhållanden är det ju följdriktigt, att postverken, på sätt skett, begränsat sin ansvarsskyldighet för vanliga paket till vissa maximumbelopp, och likaledes fullt förklarligt, att detta maximum beträffande den stora huvudmassan av paket, nämligen de smärre paketen, satts jämförelsevis ganska lågt. I vissa länder, så exempelvis i Norge, existerar därjämte uttryckligt förbud mot att i vanligt paket innesluta föremål av högre värde än det belopp, för vilket postverket är ansvars-
skyldigt.

Aven om på grund av vad här ovan anförts skäl kunde anses tala för att ersättningen för bortkommet eller skadat inrikes paket — vilken ersättning, enligt vad förut betonats, givetvis bör beräknas efter verkliga värdet av förlusten eller skadan — begränsades till ungefärligen de maximumbelopp, som gälla i grannländerna eller föreslagits till införande i Danmark, har styrelsen likväl, med hänsyn särskilt till önskvärdheten av att avsändaren av ett inrikes paket icke må behöva vara sämre ställd än avsändaren av ett paket till utlandet, ansett sig böra förorda antagandet av den internationella regeln, enligt vilken ersättningen sålunda må utgå intill ett belopp av högst 25 francs eller 20 kronor för paket. Med hänsyn emellertid till att i den inrikes posttjänsten paket mottagas intill en vikt av 50 kilogram, under det maximumvikten för paket i den internationella utväxlingen utgör endast 5 kilogram, synes det uppenbart, att man beträffande tyngre inrikes paket icke skäligen kan stanna vid nyss angivna regel. Detta skulle nämligen innebära en direkt försämring mot vad hittills gällt beträffande paket av högre vikt, för vilka avsändaren kunnat erhålla betydligt högre ersättning — exempelvis för ett paket av 50 kilogram ett belopp av 100 kronor.

Visserligen är det sant, att antalet paket av högre vikt än 10 kilogram — vid vilken viktgräns försämringen skulle inträda — icke är särdeles stort; enligt den förut omnämnda statistiken av år 1911 utgöres omkring 0,2 % av hela antalet paket av paket över 10 kilogram, vilket procenttal motsvarar omkring 10,400 paket för år. Men beträffande särskilt Norrland, vilket i avsaknad av järnvägar fortfarande i stor utsträckning är hänvisat till postverket i och för förmedling av

sina varor, produkter och livsmedel, torde ofta förekomma sändningar per post av betydande vikt, innehållande livsmedel och dylikt, vilkas värde flerdubbelt överstiger nyssnämnda belopp 20 kronor, utan att därför med hänsyn till paketets vikt kunna anses särskilt högt. Att avsändare av dylika paket skulle tvingas att assurera desamma för att erhålla en i förhållande till paketets vikt och innehållets beskaffenhet skälig ersättning i händelse av förlust, synes hårt, särskilt som själva portot för dylika paket av högre vikt givetvis är ganska betydande. Att försända paket av ifrågavarande slag under assurans är dessutom förenat med praktiska svårigheter ej mindre för avsändaren, då det gäller inslagning och försegling av paketen, än även för postverket i fråga om behandling och förvaring av dylika assurerade paket av betydande omfång och vikt.

Av nu anförda skäl anser styrelsen, att för paket av högre vikt än den för paket i den internationella utväxlingen stadgade maximivikt, d. v. s. för paket från 5 till 50 kilogram, bör medgivas ersättning — givetvis beräknad efter verkliga värdet av förlusten — intill högre maximibelopp än det för internationella paket stadgade.

Det torde i detta sammanhang ock böra erinras om att i den skandinaviska utväxlingen, varest såsom allmänt ersättningsmaximum för vanligt paket antagits ett belopp av 18 kronor, ersättning med högre belopp medgivits beträffande de tyngre paketen. Att i Norge, Danmark och Tyskland ersättningen må få utgå intill högre belopp för tyngre paket än för lättare, har redan i det föregående omnämnts.

Enär enligt den internationella regeln ersättningen för ett paket om högst 5 kilogram utgår med högst omkring 20 kronor, motsvarande 4 kronor för varje kilogram för ett paket av maximivikt, synes det, då det nu gäller att avväga en förhöjd ersättning för paket med vikt över 5 kilogram, riktigast, att beträffande dessa tyngre inrikes paket samma regel fullföljes eller att sålunda för varje ytterligare kilogram sagda ersättningsbelopp må få höjas med ytterligare högst 4 kronor. Ersättningen skulle i enlighet härmed utgå med verkliga värdet av förlusten eller skadan intill ett belopp av i allmänhet högst 20 kronor, dock att för paket över 5 kilogram maximibeloppet må kunna ytterligare förhöjas intill 4 kronor för kilogram av dylikt tyngre pakets sammanlagda vikt.

De nu föreslagna bestämmelserna rörande ersättning för inrikes vanligt paket, som förkommit, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan detsamma stått under postverkets vård, överensstämna sålunda fullständigt med de i den internationella utväxlingen i detta avseende gällande regler, med sådant tillägg beträffande paket, vilkas vikt överstiger maximivikten för internationellt paket, att för dylika paket må utgå förhöjd ersättning enligt samma grunder, som för närvarande gälla i Norge samt föreslagits till införande jämväl i Danmark. Därest dessa bestämmelser nu antagas i Sverige, synes det icke osannolikt, att ersättningsreglerna i Danmark, och möjligen även i Norge, komma att helt och hållet — sålunda även beträffande paket av lägre vikt — bringas i överensstämmelse med de svenska bestämmelserna. Sker detta och bliva därjämte ersättningsbestämmelserna i den skandinaviska utväxlingen, vilka för närvarande likaledes äro föremål för revision, avfattade i enlighet med vad här ovan föreslagits, skulle sålunda fullt enhetliga skadestandsregler på detta område bliva gällande såväl inrikes inom samtliga tre länderna som i utväxlingen mellan länderna inbördes, vilket givetvis ur både allmänhetens och postverkets synpunkt vore synnerligen fördelaktigt.

Beträffande assurerat paket har här ovan framhållits lämpligheten av att i den inrikes utväxlingen införa de internationella bestämmelserna därom, att skadestånd icke utgår, om förlusten, tillgreppet eller skadan förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, och att, om paketet gått förlorat eller helt och hållet förstörts, avsändaren äger att, jämte det han erhåller stadgad ersättning, jämväl återbekomma befodrings- och i visst fall reklamationsavgifterna. Vad i förevarande hänseende anförts rörande assurerat paket gäller, enligt styrelsens mening, i lika grad beträffande oassurerat paket.»

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förordna, att om vanligt paket gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren är berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att sådant skadestånd icke må överstiga 20 kronor för paket, utom beträffande paket med högre vikt än 5 kilogram, för vilket skadeståndet må kunna utgå intill belopp, motsvarande 4 kronor för varje kilogram eller del av kilogram av paketets vikt, ävensom att, om paketet gått förlorat eller dess innehåll helt och hållet förstörts och skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom är berättigad att återbekomma befodringsavgifterna.

Vid handläggning inom generalpoststyrelsen av föreliggande ärende, däri deltaga generalpostdirektören J. Juhlin samt byråcheferna H. Askberg, J. Pramberg, G. Kihlmark och C. Hasselrot, voro byråcheferna Askberg och Kihlmark skiljaktiga från styrelsens beslut i nu berörda del. Byråchefen Askberg uttalade därvid såsom sin mening, att ansvarigheten för oassurerade inrikes paket icke borde begränsas till olika maximibelopp allt efter de olika viktgrupper, till vilka paketen hörde, utan att såsom gemensam gräns beträffande ansvarigheten för varje paket av nu ifrågavarande slag borde, utan avseende å paketets vikt, fastställas ett maximum av 25 kronor eller något mer. Jämväl byråchefen Kihlmark ansåg, att ersättningen för vanligt inrikes paket borde, oavsett paketets vikt, utgå med verkliga värdet, dock med högst 25 kronor.

Till stöd för sin mening anförde byråchefen Askberg följande:

»Frågan, efter vilken grund postverket bör ersätta förlust av eller skada å vanligt (d. v. s. oassurerat) paket, synes mig huvudsakligen böra bedömas ur allmän civilrättslig synpunkt. Det gäller befodran av en vara, och om en person åtager sig att för annans räkning forsla en vara samt låter denna under befodringsförkomma eller skadas, är han enligt lag skyldig att, oavsett vilken gottgörelse han bekommit för befodrings, ersätta verkliga värdet av förlusten

*Skiljaktiga
meningar
inom general-
poststyrelsen.*

eller skadan. Detta synes mig böra jämväl i fråga om postverkets skadeståndsskyldighet beträffande vanligt paket vara den grundläggande principen. Paketportot lär nämligen icke kunna betraktas såsom någon slags assurancesavgift, utan utgör endast gottgörelse för själva befodringskostnaden, vilken givetvis är större i fråga om tyngre än i fråga om lättare paket.

Att postverket skulle, såsom i generalpoststyrelsens skrivelse ifrågasättes, utgiva skadestånd intill olika maximibelopp allt efter det förkomna eller skadade paketets tyngd, synes mig icke äga verklig rättsgrund. Någon presumtion för, att i allmänhet innehållet i ett tyngre paket skulle hava större värde än innehållet i ett lättare paket, förefinnes näppeligen. Bliva de av generalpoststyrelsen nu föreslagna grunderna fastställda, skulle följden exempelvis bliva den, att om en person i två särskilda paket avsänder två exemplar av en och samma sak, i värde uppgående till 21 kronor, och det ena paketet icke väger mer än 5 kilogram, men det andra paketets vikt på grund av emballagets beskaffenhet uppgår till något mer än 5 kilogram, samt bägge paketen förkomma under postbefordringen, avsändaren väl finge full ersättning för det tyngre paketet, men icke kunde för det lättare paketet få mera än 20 kronor. Kan man förundra sig över, om paketens avsändare bleve missbelåten med en sådan utgång av hans ersättningsanspråk? I fråga om statens järnvägars paketbefordran gäller, att förlust av eller skada å ett paket ersättes med verkliga värdet utan avseende å paketets vikt.

I den inrikes svenska posttjänsten, liksom i flera främmande länders inrikes posttjänst, äro visserligen för närvarande skadeståndsbeloppen fastställda med hänsyn till de olika viktgrupper, dit försändelserna höra, men om bestämmelser visa sig oegentliga, bör man väl vid deras ändrande söka bygga de nya föreskrifterna på en grund, som kan anses fullt tillfredsställande. De bestämmelser i ämnet, som för närvarande gälla i den inrikes svenska posttjänsten, medföra, att, om t. ex. två paket till ett värde av 4 kronor vardera samt vägende det ena 1 kilogram och det andra 2 kilogram förkomma under postbefordringen, postverket väl ersätter det senare med fulla värdet, men det förra paketet med allenast 2 kronor. Generalpoststyrelsens beslut i liknande ersättningsfrågor hava under årens lopp väckt mycken missbelåtenhet hos allmänheten. Enligt den allmänt gällande internationella postpaketkonventionen — liksom exempelvis, så vitt för mig är känt, i den inrikes engelska postpaketrörelsen — utgår skadeståndet med verkliga värdet av förlusten eller skadan intill ett för alla paket utan avseende å deras vikt fastställt maximibelopp.

Vid den postkonferens i Paris år 1880, då villkoren för en internationell postpaketkonvention först avhandlades, hade ifrågasatts, att postverkens ansvarighet skulle begränsas till visst belopp per halvt kilogram av paketets vikt, men sedan bland annat anförts, att ett lättare paket ofta kunde hava ett högre värde än ett tyngre paket, fastställdes för ansvarigheten allenast ett för alla paket, oberoende av vikten, gemensamt maximibelopp. Högsta vikten å internationellt postpaket var till en början 3 kilogram, och när denna maximivikt sedan höjdes till 5 kilogram, medgavs de postförvaltningar, som så önskade, att behålla begränsningen till 3 kilogram. Så länge högsta vikten å internationellt postpaket var alternativ — 3 eller 5 kilogram — var även maximibeloppet för postverkens ansvarighet bestämt till två alternativa belopp, men när maximivikten 5 kilogram blev, såsom nu är fallet, obligatorisk, begränsades även ansvarigheten till ett för alla paket, utan avseende å deras vikt, gemensamt maximibelopp. Att — i olik-

het med t. ex. statens järnvägar, vilkas skadeståndsskyldighet i allmänhet icke är begränsad till något maximibelopp — postverk, hos vilka allmänheten kan assurera värdefullare paketsändningar, hava fastslagit ett visst belopp, intill vilket skadestånd för oassurerat paket må utgå, synes mig kunna väl försvaras. Det är endast föreskriften, att skadeståndet skall begränsas till olika maximibelopp allt efter paketens olika vikt, som, på sätt ovan sagts, synes mig ohållbar. För min del har jag alltid hoppats, att, när de inrikes bestämmelserna i detta ämne komme att revideras, man skulle antaga den i internationell postpaketutväxling redan fastställda principen, att ansvarigheten för ett oassurerat paket väl begränsas till ett visst maximibelopp, men att innanför denna gräns skadeståndet, oberoende av vederbörande pakets vikt, utgår med ett belopp motsvarande verkliga värdet av förlusten eller skadan. En sådan föreskrift vore enligt min mening icke blott teoretiskt riktig och billig, utan skulle även förefalla allmänheten naturlig och lätt begriplig, i det att allmänheten då icke nödgades lära sig och behålla i minnet olika belopp, intill vilka postverket allt efter paketens vikt ansvarade för dessa.

Men även om man, såsom i generalpoststyrelsens skrivelse föreslås, fasthåller vid viktprincipen i fråga om postverkets ersättningsskyldighet för förkommet eller skadat vanligt paket, kan jag icke finna något skäl, varför postverket skulle för tyngre paket åtaga sig ett, i förhållande till vad som för närvarande gäller, så väsentligt högre ansvar, som det av styrelsen föreslagna. Enligt nuvarande bestämmelser ansvarar postverket med 100 kronor för ett vanligt paket av 50 kilograms vikt — maximivikten för inrikes paket — men enligt styrelsens förslag skulle postverket för ett dylikt paket ansvara ända till 200 kronor. De tyngre paketen äro visserligen så fåtaliga, att en dylik utvidgning av postverkets ersättningsskyldighet säkerligen icke skulle för postverket vara av någon ekonomisk betydelse, men den föreslagna utvidgade ansvarigheten för dessa paket synes mig alls icke motiverad. Oavsett den omständigheten, att ett tyngre pakets emballage i allmänhet har en i förhållande till paketinnehållet större vikt än ett lättare pakets emballage och att således — om man grundar postverkets ansvarighet på förutsättningen av ett visst maximivärde per kilogram av ett pakets vikt — detta maximivärde läter böra sättas lägre i fråga om de tyngre paketen än i fråga om de lättare, kan över huvud taget postverkets nuvarande ansvarighet för de tyngre eller tyngsta paketen enligt min mening väsentligt reduceras. Det synes nämligen vara med all billighet förenligt, att, om ett pakets värde överstiger ett visst måttligt tilltaget belopp, avsändaren skall, för vinnande av full säkerhet, vara skyldig att assurera paketet, och med hänsyn till det ytterst ringa antalet mycket tunga paket skulle en reduktion av postverkets ansvarighet för dessa paket icke vara av någon nämnvärd betydelse för allmänheten. Om man begränsar postverkets ansvarighet för vanligt paket till ett gemensamt maximibelopp av exempelvis 25 kronor, skulle paket av högst $12\frac{1}{2}$ kilograms vikt bliva, intill verkliga värdet, ersatt med minst lika högt belopp som för närvarande. Enligt en för några år sedan verkställd statistisk utredning hade endast 0.2 % av alla inrikes paket en vikt av över 10 kilogram. Det ännu lägre procenttal, som utgjordes av paket om mer än $12\frac{1}{2}$ kilograms vikt, kan jag icke uppgiva, lika litet som jag kan säga, hur många av dessa fåtaliga paket, som under postbefordringen förkommo eller skadades, eller hur många av de sålunda förkomna eller skadade paketen (om mer än $12\frac{1}{2}$ kilograms vikt), som hade ett

värde af mer än 25 kronor, men med avseende å de nu anförda siffrorna lär det vara uppenbart, att åtminstone icke farhågan att försämra avsändares av tyngre paket ställning kan motivera fastställande för dessa paket av högre ansvarighet än intill 25 kronor. Vad i generalpoststyrelsens skrivelse sägs om svårighet för avsändare av tunga paket att inslå och försegla desamma på samma sätt, som är föreskrivet beträffande assurerade försändelser, synes mig icke hållbart. Dylika paket torde i regel inslås i lådor, som tillspikas eller tillskruvas, och i sådant fall lär förseglingen kunna lätt verkställas genom ett korslaget snöre och sigill.

Vilket belopp, som bör fastställas såsom gräns för postverkets ansvarighet beträffande ett vanligt inrikes paket, kan vara en smaksak. För min del har jag tänkt mig ett maximibelopp av 25 kronor, men även om beloppet sättes något högre, kan med visshet förutses, att någon avsevärd ökning av postverkets utgifter icke skulle därigenom uppkomma. Ersättningen för ett förkommet eller skadat paket skulle ju utgå efter verkliga värdet av förlusten eller skadan, och under antagande att medelvärdet å ett vanligt inrikes paket utgör 10 kronor, vilket säkerligen är högt räknat, skulle, om de under år 1915 — det senaste år, för vilket uppgifter föreligga — förkomna vanliga paketen ersatts enligt den av mig nu föreslagna grund, sammanlagda ersättningsbeloppet icke uppgått till 5,000 kronor.»

*Departements-
chefen.*

Såväl majoritetens inom generalpoststyrelsen som reservanternas förslag i denna del innebär ett avsteg från den hittills i Sverige tillämpade principen, att skadestånd för bortkommet oassererat inrikes paket skall utgå med visst bestämt belopp för helt eller halvt kilogram av paketets vikt utan avseende å innehållets värde. Skillnaden mellan de båda förslagen ligger däri, att, enligt majoritetens mening, postverkets ansvarighet visserligen bör avse försändelsens verkliga värde men dock begränsas till olika maximibelopp allt efter de olika viktgrupper, till vilka paketen höra, under det minoriteten anser, att ansvarigheten bör begränsas allenast av en för alla paket, oberoende av vikten, gemensam maximigräns.

När man övergår till den jämväl enligt min uppfattning riktiga principen, att vid bestämmande av ersättning för bortkommet eller skadat paket försändelsens verkliga värde bör tagas som utgångspunkt, synes någon berättigad invändning ej kunna göras mot att därvid viss begränsning sker i fråga om postverkets ansvarighet, enär allmänheten har tillfälle att mot viss tilläggsavgift försäkra paket, vars värde överstiger det belopp, för vilket postverket svarar. Däremot torde frågan, om huru långt postverkets ansvarighet bör sträcka sig, kunna giva anledning till delade meningar. Minoriteten inom styrelsen har i sådant hänseende föreslagit ett maximibelopp för varje paket av omkring 25 kronor. Enligt majoritetens förslag kan skadeståndet beträffande paket av den högsta medgivna vikten, 50 kilogram, komma att uppgå till 200 kronor. Det av minoriteten föreslagna

maximibeloppet synes mig dock utgöra en allt för stark begränsning av postverkets ansvarighet. Därigenom skulle till en början allmänheten komma i en avsevärt sämre ställning än vad nu är fallet, då skadeståndet enligt gällande bestämmelser kan uppgå ända till 100 kronor. En åtgärd i sådan riktning synes mig ej vara önskvärd. Vidare har framhållits, att, särskilt beträffande Norrland, vilket i avsaknad av järnvägar fortfarande i stor utsträckning är hänvisat till postverket i och för förmedling av sina varor, ofta torde förekomma sändningar per post av betydande vikt, innehållande livsmedel och dylikt, vilka sändningars värde flerdubbelt överstiger nyssnämnda belopp, 25 kronor, utan att därför med hänsyn till paketets vikt kunna anses särskilt högt. Då assurans av dylika paket, på sätt majoriteten framhållit, torde stöta på vissa praktiska svårigheter, synes billigheten kräva, att postverkets ansvarighet för sådana paket skall stå i rimlig proportion mot paketens värde.

Därest emellertid gränsen för postverkets ansvarighet för vanliga paket sättes till ett jämförelsevis högt belopp, synas mig starka skäl tala för att ersättningsbeloppen i viss mån göras beroende av paketets vikt. Det torde nämligen vara tydligt, att postverket beträffande de vanliga lättare paketen, vilka utgöra det ojämförligt större antalet, icke kan åtaga sig någon större ansvarighet, särskilt som portot för sådana paket proportionsvis är lägre än beträffande de tyngre paketen. Det lär icke heller vara obilligt att fordra, att allmänheten beträffande de lättare paketen skall använda sig av utvägen att genom assurering trygga sig mot förlust av paket med större värde. Vad åter angår de tyngre paketen finner jag av förut antydda skäl en allt för stark begränsning av ansvarigheten icke lämplig.

Av vad nu anförts framgår, att jag anser mig böra biträda majoritetens förslag, ehuru den av minoriteten uttalade uppfattningen ur principiell synpunkt kunde vara att föredraga.

Mot de av majoriteten föreslagna maximibeloppen för de olika viktgrupperna har jag icke funnit anledning till erinran. Visserligen kommer enligt förslaget postverkets ansvarighet att i vissa fall bliva större än vad nu är fallet, men detta torde, vilket jämväl från minoritetens sida medgivits, icke komma att för postverket hava någon ekonomisk betydelse. Å andra sidan står styrelsens förslag beträffande maximibeloppen för de lättare paketen om högst 5 kilograms vikt i god överensstämmelse med de i den internationella postutväxlingen stadgade regler, varjämte förslaget skulle vara ägnat att underlätta vinnande av enhetlighet i förevarande avseende mellan de skandinaviska länderna.

Vidkommande vad generalpoststyrelsen i nu förevarande del i övrigt föreslagit har jag ej funnit anledning till någon erinran.

**Ansvarighet
för förlust
eller skada
till följd av
försändelses
försenade
framkomst.**

Jämlikt § 10 i förordningen den 12 november 1872 är postverket icke i andra fall, än som i förordningen sägs, ansvarigt för försändelse, som till postbefordran avlämnats, där ej på grund av förbehåll om s. k. postförskott eller annat särskilt avtal sådan ansvarighet åligger verket. I förordningen finnes icke något stadgat om ansvarsskyldighet för den händelse avsändare eller adressat åsamkas förlust eller skada på grund av försändelses försenade framkomst.

*Generalpost-
styrelsen.*

Generalpoststyrelsen framhåller nu i sin skrivelse, att det i allmänhet vore vanskligt att, särskilt vid mindre försening, avgöra, i vilken mån en försändelses försenade framkomst varit orsak till uppkommen förlust eller skada, exempelvis huruvida matvaror eller levande blommor, som i skadat skick kommit adressaten tillhanda, skulle, om vid försändelsens befordran de fastställda tiderna strängt iakttagits, förblivit oskadade. Men å andra sidan synes det styrelsen icke obilligt, att, om postverket, såsom förut ifrågasatts, fritages från ersättningsskyldighet beträffande skada, som har sin grund i försändelsens egen beskaffenhet, avsändare av postförsändelse undantagsvis kunde, när skada å försändelsen uppenbarligen förorsakats av försening och förseningen vållats genom fel eller försummelse från postfunktionärs sida, få ersättning av postmedlen, och har styrelsen jämväl hemställt om bestämmelser av nu angivet innehåll.

*Departements-
chefen.*

Den nu föreslagna ersättningsskyldigheten, vilken, efter generalpoststyrelsens prövning, torde böra tillämpas när sådant finnes vara av förhållandena påkallat, läser icke komma att för postverket medföra någon nämnvärd ekonomisk risk. Med hänsyn härtill och då å andra sidan billigheten synes tala för att dylik ersättning i vissa fall bör utgå, anser jag mig kunna tillstyrka styrelsens framställning härutinnan.

**Värdering
av innehåll-
let i skadad
eller för-
kommen
försändelse.**

I § 12 av förordningen den 12 november 1872 stadgas, att, då vid prövning av behörigen anmält ersättningsanspråk fråga förekommer om uppskattning av värdesaker, som varit inneslutna i assurerat eller rekommenderat brev eller i assurerat paket och vilka antingen finnas i behåll eller eljest anses vara till beskaffenheten fullständigt kända, bör, i fall av tvekan om deras rätta värde, detta värdes bestämmande överlämnas åt tre gode män, vilka väljas, en av postverket, en av avsändaren och en av de båda sålunda valda.

*Generalpost-
styrelsen.*

Nu berörda föreskrift har, enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, icke varit av någon praktisk betydelse — dess tillämpande torde näppe- ligen hava ifrågakommit — men då numera tillkommit en lag om skilje-

män, har styrelsen ansett lämpligt, att, om sådan uppskattning, som i berörda paragraf av förordningen den 12 november 1872 omförmäles, någon gång skulle visa sig nödig, uppskattningsmännen utses och deras uppdrag regleras enligt gällande lag om skiljemän. Detsamma borde enligt styrelsens mening gälla även beträffande uppskattning av innehåll i oassurerat paket. Styrelsen har i sin förevarande skrivelse jämväl gjort framställning om bestämmelser i nu angiven riktning.

Mot vad sålunda föreslagits har jag icke funnit anledning till Departements-
chefen.
erinran.

De beslut, som i förevarande hänseenden kunna bliva meddelade, torde, på sätt generalpoststyrelsen jämväl föreslagit, av praktiska skäl böra träda i kraft samtidigt därmed, att den nya upplaga av allmänna poststadgan, som för närvarande är under utarbetande inom styrelsen, börjar tillämpas. Då detta beräknas kunna ske senast under förra hälften av år 1918, synes lämpligen böra uppdragas åt generalpoststyrelsen att bestämma tidpunkten för beslutens ikraftträdande, dock att denna tidpunkt ej må sättas senare än till den 1 juli samma år.

**Ikraft-
trädande.**

Under återopande av vad sålunda i ärendet anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta

dels att beträffande inrikes försändelse, för vilken assurans begäres, postbefordran icke vidare må förvägras av den anledning, att försändelsens värde misstänkes vara angivet lägre än det rätteligen utgör, och att följaktligen särskild åtgärd för utrönande av dylik försändelses verkliga värde icke skall vidtagas;

dels att, om assurerat brev gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att i saknad av utredning om värdet av försändelsen detta må anses hava utgjort det därå vid postbefordringen angivna värdet och att skadeståndet icke i något fall må överstiga beloppet av sistnämnda värde, samt att, om för-

sändelsen gått förlorad och skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna, varemot assurancesavgiften behålles av postverket;

dels att vad ovan stadgats beträffande postverkets ansvarighet för assurerat brev även skall gälla i fråga om assurerat paket, varjämte beträffande assurerat paket, för vilket skadestånd utbetalas, avsändaren skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna även i det fall, att paketets innehåll helt och hållet förstörts;

dels att, om rekommenderat brev, som varit förseglat i enlighet med de för assurerade brev gällande föreskrifter, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att i saknad av utredning om värdet av försändelsen detta må anses hava utgjort 36 kronor samt att skadeståndet icke i något fall må överstiga nämnda belopp;

dels att generalpoststyrelsen må — utan hinder av hittills gällande föreskrifter om skyldighet för avsändare av assurerad eller rekommenderad försändelse att, för utbekommande av skadestånd av postmedlen för dylik försändelse, återställa assurances- eller rekommendationsbeviset — härutinnan meddela de föreskrifter, som kunna anses nödiga;

dels att, om oassurerat paket gått förlorat, helt eller delvis berövats sitt innehåll eller på annat sätt skadats, medan försändelsen stått under postverkets vård, avsändaren skall vara berättigad till ett skadestånd, motsvarande verkliga värdet av förlusten, tillgreppet eller skadan, så framt ej dessa förorsakats genom avsändarens fel eller försumlighet eller äro en följd av försändelsens egen beskaffenhet, dock att skadeståndet icke må överstiga 20 kronor för paket, utom beträffande paket med högre vikt än 5 kilogram, för vilket skade-

ståndet må kunna utgå intill belopp, motsvarande 4 kronor för varje kilogram eller del av kilogram av paketets vikt, ävensom att, om paketet gått förlorat eller dess innehåll helt och hållet förstörts samt skadestånd utbetalas till avsändaren, denne dessutom skall vara berättigad att återbekomma befodringsavgifterna;

dels att, om skada å assurerad försändelse, rekommenderat brev eller oassurerat paket uppenbarligen förorsakats av försening i postbefordringen och denna försening vållats genom fel eller försummelse från postfunktionärs sida, generalpoststyrelsen må, när sådant prövas vara av förhållandena påkallat, tillerkänna avsändare skadestånd enligt allmänt gällande grunder;

dels att, om vid prövning av ersättningsanspråk rörande assurerad försändelse, rekommenderat brev eller oassurerat paket tvekan uppstår om rätta värdet å föremål, som varit i försändelsen inneslutet, detta värde skall bestämmas på sätt i gällande lag om skiljemän föreskrives;

dels och att de beslut, som i ovan angivna hänseenden kunna bliva meddelade, må träda i tillämpning vid tidpunkt, som av generalpoststyrelsen bestämmes, dock ej senare än den 1 juli 1918.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.